

*Hal-hazırda yaşadığımız dövr re-
al siyasi vəziyyəti daha açıq şəkildə
izah edir. Güc iddia ilə müntəzib ol-
duğu vaxt prosesləri dəyişdirmək
mümkündür.*

*Uzun illərdir Qafqazda Qarabağ
bölgəsi erməni-türk münaqişəsi üçün
mərkəz rolunu oynayıb. İrandan və
Orta Şərqdən köçülürən erməni aha-
lisinin son 200 il ərzində Qarabağa
yerləşdirilməsi məqsədli və planlı
olaraq tarixi mühəndislik məhsulu ki-
mi qarşımıza çıxır.*

*Təəssüf ki, bir cəmiyyət kimi, ya-
ranmış böhran dövrləri xaricində, bu
problemlə məşğul olanlarımız, de-
mək olar, yox səviyyəsindədir.*

*Məncə, indi hər kəs coğrafiya
dərsindən yüksək qiymət alacaq qə-
dər mövzunu və mövcud vəziyyəti
çox yaxşı dərk edir.*

*Şuşanın işğaldan azad edilməsi-
nin bölgənin taleyini dəyişəcəyini
qeyd etmişdik.*

Çünki indi anlaşılır ki, Rusiya da
daxil olmaqla, Azərbaycan və Türki-
yə xaricində heç kəs Şuşanın yeni-
dən fəth ediləcəyini hesablamamış-
dı!

Rusiyanın incə planlarına bax-
mayaraq, Şuşanın işğaldan azad
edilməsindən sonra tələsik şəkildə
sülhməramlı adı altında rus silahlı
qüvvələrinin bölgəyə gətirilməsi heç
də təsadüfi hadisə deyil.

Əlbəttə, Şuşanın işğaldan azad
edilməsi Xankəndinin bir neçə gün
ərzində təslim alınması demək idi.
Digər tərəfdən, eğer Xankəndi də iş-
ğaldan azad edilseydi, Moskvanın
Yerevan üzərindəki siyasi təzyiği də
azalacaqdı.

*Yəni bu şahmat oyununda yaran-
mış vəziyyəti Azərbaycanın lehina
çevirən amil Şuşanın azad edilməsi
və Ordusunun möhtəşəm qalibiyyət
hekayəsidirsə, Rusiyanın da bu və-
ziyyətin qarşısını almaq cəhdi ümumi
mənzərəni daha yaxşı anladan sər-
ləvhədir.*

Rusiyanın bölgəyə gəlməsi uzun
müddətdir, gözlənilirdi. Lakin vəzi-
yyət "Lavrov planı" əsasında formalaş-
madı. Görünür, rusların yeni vəziyyə-
tə adaptasiya olması çox uzun çəkə-
cək. Çünki Şuşanın azad edilməsi
Lavrovun bütün arzularını puç etdi.

"5+2 rayon"dan bəhs edilərkən,

Şuşa, Hadrut, Xudafərin kimi hesaba
alınmamış zəfərlər Rusiyanın sülh-
məramlı adı altında öz qüvvələrini
bölgəyə gətirməsini tezləşdirdi.

"Rusiyasız olmurmu?" sualı veri-
lirsə, cavabım budur: bəli, indilik ol-
mur. Burda Rusiyanın həzm etməsi
gərəkən əsas məsələ Türkiyə Ordu-
sunun da eyni şərtlərlə bölgəyə yer-
ləşməsidir.

Bəziləri haqlı olaraq "Torpaqları
tamamilə azad etməyimiz mümkün
ikən, niyə dayandıq?" sualını verə bi-
lər. Ancaq burda hesablanması vacib
olan bir neçə nüans var.

Rusiya fərqiyyətdir ki, Türkiyəsiz
Azərbaycan torpaqlarında ona xoş si-
fət göstərən olmayacaq. Rusiya yax-
şı bilir ki, Qafqazın çevrələrində yer
alanlarla buraları paylaşmaq onun
üçün sondur. Bu səbəbdən də Türki-
yə ilə paylaşmaq daha ağıllı görünür.

Rusiya onu da bilir ki, Zəngəzur
sovet dövründə Ermənistanla, sadə-
cə olaraq, hədiyyə edilib və fərqiyyə-
də

Sevil Nuriyeva İsmayilov
"Star" qəzeti,
Türkiyə

bağda aldığı zərbələrə görə beynəl-
xalq hüquqa söykənərək, beynəlxalq
məhkəmələrə müraciət edəcək. Bu,
çox ciddi maddi təminatın yer aldığı
böyük zərərdir. Bütün bunlar barədə
müzakirələrimiz olacaq və Azərba-
ycan həmin təminat qarşılında Zən-
gəzur problemini qabarda biləcək.

*Sual olunur ki, bəs, Laçın dəhlizi-
nə nəzarət kimin əlində olacaq?*

*Türkiyə masada olduğu müddət-
cə, bütün şahmat gedişlərinə və qu-
rulan planlara rəğmən, vəziyyət Azər-
baycan və Türkiyənin lehina çevril-
məlidir. İndiki şərtlər bunu diqtə edir.*

Çin Xalq Respublikasının quru-
cusu Mao Tszedunla ABŞ strateqi və
diplomati Kissincerin 1970-ci ilin əv-
vəllərində bir neçə önəmli görüşləri
olmuşdu. Yeri gəlmişkən, Kissincer

Rusiya üçün gözlənilməz Şuşa zəfəri

Moskvanın tələskən siyasəti Türkiyəni sürətlə Cənubi Qafqaza çəkir

dir ki, güzəştə gətməyə, qarşılıq ala-
bilməyəcək.

Türkiyə ilə Azərbaycanı qurudan
birləşdirən yol xəttini daha sonra mü-
zakirə edəcəyik. Azərbaycan Erme-
nistandan tərəfindən 30 ilə yaxın Qara-

ABŞ-Çin münasibətlərini normallaş-
dıran önəmli şəxsdir. Mao Tszedun,
bu görüşmələrdən birində Kissincere
"Günlük hesablamaları bir tərəfə qo-
yaq, siz bizim müttəfiqimizsiniz, gə-
lin, dərin mövzulardan söhbət açaq"

deyə bildirmişdi. Kissincer də Mao
Tszeduna "Tamam, ancaq mənə si-
zin 1789-cu ildə baş vermiş Fransa
inqilabı barədə fikirləriniz maraqlıdır"
deyə öz marağından bəhs etdikdə,
ÇXR-in rəhbəri belə bir cavab ver-

mişdi: "Hələlik, bu tarixi hadisəyə fi-
kir bildirmək çox tezdir".

Görünən odur ki, 1970-ci illərdə
belə, 1789-cu ildə dünyanın gedişatı-
nı dəyişdirən bir inqilab üçün "buna
fikir bildirmək hələlik çox tezdir" ifa-
dəsi işlədilsə, bu, uzunmüddətli və
davamlı bir siyasətin mövcudluğunun
isbatıdır. Yeni indi içində yer aldığımız
tarixi hadisələrə tələsik şəkildə
rəy bildirməyə çalışmamalıyıq. Qara-
bağın işğaldan azad edilməsi, ilahi
ədalətin bir təzahürüdür.

*Bu ədalətin bərpa edilməsində
böyük qəhrəmanlıqlar, igidlilər gös-
tərmiş, adı bilinən və bilinməyən büt-
tün qəhrəmanlarımızı, eyni zamanda
Türkiyə və Azərbaycan dövlətlərinin
ordu, kəşfiyyat, diplomatik və təhlü-
kəsizlik qüvvələrini təmsil edən hər
bir nəfərin dözümlü duruşunu, milli
şüuru zirvədə olan milləti və əlbəttə,
Prezident Rəcəp Tayyib Ərdöçjan və
İlham Əliyevi milli yaddaş heç bir za-
man unutmayaq.*